

N:o 39.

Ank. till Riksd. kansli den 10 april 1894, kl. 3 e. m.

*Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen
angående ordnandet af pensionsförhållandena vid inten-
denturcorpsen.*

(1:a U. A.)

Uti en den 26 sistlidne januari till Riksdagen aflåten proposition (n:o 34) har Kongl. Maj:t, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att medgifva, att fältintendenter, intendentur och förvaltare vid intendenturcorpsen måtte få förklarats berättigade att, under de vilkor i öfrigt, som för åtnjutande af fyllnadspension finnas stadgade uti cirkuläret den 22 juni 1877 angående ny pensionsreglering för armén, vid fyllda 60 lefnadsår tillträda den dem enligt samma cirkulär tillkommande pension.

Af förenämnda statsrådsprotokoll inhemtas, att departementschefen vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t till en början erinrat, huru som Kongl. Maj:t genom proposition den 17 februari 1893 föreslagit nämnda års Riksdag att medgifva, att fältintendenter, intendentur och förvaltare vid intendenturcorpsen måtte få förklarats berättigade att under de vilkor i öfrigt, som för åtnjutande af fyllnadspension funnes stadgade uti nådiga cirkuläret den 22 juni 1877 angående ny pensionsreglering för armén, vid fyllda 60 lefnadsår erhålla dylik pension.

Den gjorda framställningen hade alltså icke afsett att åt de omnämnda tjänstemännen vid den nya intendenturcorpsen utverka rätt till fyllnadspension. En dylik framställning var ej heller af nöden, ty då, jemlikt första punkten i de af Kongl. Maj:t och Riksdagen antagna nya

grunderna för pensioneringen af arméns befäl med vederlikar, pension enligt nämnda grunder tillkomme de till armén hörande embets- och tjänstemän af militär-, läkare- och civilstaterna, följde det af sig sjelf, att tjänstemännen vid ifrågavarande nya civilmilitära corps i och med sin anställning vid densamma blefvo berättigade till fyllnadspension, och den enda fråga, som beträffade deras pensionsförhållanden återstod att reglera, var den rörande åldern, då nämnda rättighet skulle inträda. Några tjänstebefattningar med de i staten för intendenturcorpsen förekommande benämningar funnos nemligen ej, då de nya pensionsgrunderna af Kongl. Maj:t och Riksdagen antogos, och följaktligen kunde dessa grunder, i hvilka pensionsåldern för alla *då* vid armén anställda tjänstemän noggrant angafs, icke heller innehålla något om de nya tjänstemännens pensionsålder. Det var bestämmelser derom, som med omförmälda proposition åsyftades.

Första Kammaren biföll Kongl. Maj:ts framställning, hvaremot Andra Kammaren afslog densamma; och förklarade Riksdagen med anledning deraf i underdånig skrifvelse den 5 maj 1893, att, jemlikt 63 § riksdagsordningen, frågan för 1893 års riksdag förfallit.

Deraf ansåge departementschefen emellertid framgå, att beslut i saken måste fattas. Rättighet till fyllnadspension tillkomme obestriddigen ifrågavarande tjänstemän, hvilka numera jemväl blifvit delaktige i arméns pensionskassa, och uppenbarligen kunde under sådana förhållanden frågan, *när* denna rättighet skulle inträda, icke lemnas oafgjord. Han ansåge sig därför böra hos Kongl. Maj:t hemställa, att proposition i ämnet måtte till nu pågående Riksdag varda å nyo aflåten; och hade han dervid ingen anledning att frångå de åsigter rörande pensionsåldern för meranämnda tjänstemän, som han i sitt anförande till statsrådsprotokollet den 17 februari 1893, då ärendet senast föredrogs, hade tillfälle uttala.

Hvad först anginge den talrikaste gruppen af de nya tjänstemännen, intendenterna, måste ihågkommas, att de i allo skulle öfvertaga de åligganden, som för närvarande tillkomme de på de olika regementenas stater anställda regementsintendenterna, hvadan, och då för dessa senare tjänstemän pensionsåldern vore bestämd till 60 år, något skäl att för intendenterna fastslå en annan och högre pensionsålder så mycket mindre förefunnes, som regementsintendenterna redan nu blefve berättigade till pension icke mindre än 10 år senare än de militära gradkamraterna och skilnaden emellan dessa tjänstemäns uppgifter i fält ingalunda vore så stor, att ett ytterligare framflyttande af pensionsåldern för intendentur-tjänstemännen kunde vara att förorda. Det torde tvärt om, derest man

gjorde sig reda för den betydelsefulla roll, som i fråga om fälthärens operationer tillkomme fältförvaltningen, och de stora fordringar på såväl fysisk rörlighet och uthållighet som kraftigt initiativ, hvilka i vår tids massarméer måste ställas på de förvaltande organen vid trupperna, kunna ur mer än en synpunkt ifrågasättas, om ej nu gällande pensionsbestämmelser, hvarigenom möjliggjordes att personer om ända till 63 års ålder måste användas i aktiv förvaltningstjänst vid de olika i fält opererande härafdelningarna, måhända kunde tarfva ändring i syfte att något sänka denna ålder. Derom kunde emellertid ej nu vara tal, men å andra sidan afstyrkte departementschefen på det kraftigaste hvarje åtgärd, som kunde leda till höjande af de till tjänstgöring i fälthären afsedda intendenternas ålder. Förglömmas måste ej heller, att om man fäste sig endast vid de tjänstemän, som hade att bestrida intendenturgörömlen vid arméns lägsta sjelfständiga truppförband, regementena och corpserna, 1892 års urtima Riksdags beslut medfört en minskning i utgifterna för intendenturpersonalens pensionering. Regementsintendenterna, hvilka vore berättigade till ett ålderstillägg, åtnjote nemligen såsom följd deraf i pension och fyllnadspension 2,640 kronor, under det att motsvarande pensionsförmån för de tjänstemän, intendenterna af första och andra klassen, som i mån af intendenturcorpsens uppsättande skulle träda i regementsintendenternas ställe, uppginge till allenast 2,240 kronor resp. 1,440 kronor.

Hvad vidare beträffade den andra stora grupp af tjänstemän vid intendenturcorpsen, förvaltarne, om hvilkas pensionsålder nu vore fråga, vore hvad anförts angående den för intendenterna erforderliga rörlighet och uthållighet i fysiskt afseende tillämpligt jemväl på förstnämnda tjänstemän. Äfven deras tjänstgöring vore af beskaffenhet att icke kunna anförtrös åt personer, som närmade sig den högre åldern med dess bräckligheter och försvagade kroppskrafter. Deremot kunde ej nekas, att såsom följd af dessa tjänsters inrättande statsverkets pensionsutgifter komme att ökas. Nuvarande förrådsförvaltare vore nemligen i regeln underofficerare på stat, som sålunda vid afskedstagandet komme i åtnjutande af den för redan vid armén befintliga underofficerare bestämda pension. En och annan förrådsförvaltare, som ej varit underofficer på stat, hade emellertid redan nu, på särskild framställning af Kongl. Maj:t, fått sig af Riksdagen tillerkänd pension på indragningsstat.

Hvad slutligen anginge de 9 fältintendenter af första och andra klassen, som vid intendenturcorpsen skulle anställas och som, på grund af stadgandena i ofvannämnda pensionsgrunder, komme att pensioneras som öfverstelöjtnanter och majorer, motsvarades, såsom väl vore be-

kant, deras befattningar icke af någon förut vid armén befintlig beställning. Att i följd af dessa befattningars inrättande statsverkets pensionsutgifter komme att ökas, måste således medgifvas, men med afseende å befattningarnas fåtalighet vore emellertid den deraf föranledda förhöjda kostnad för armébefällets pensionering ej af den betydighet, att för dess skull något afsteg borde göras från hvad ur andra synpunkter måste betecknas såsom det rätta i fråga om dessa tjänstemäns pensionsålder. Äfven de skulle nemligen åtfölja trupperna i fält, och i stort sedt komme deras göromål föga att i fråga om kroppsansträngningar och fysiska umbäranden skilja sig från intendenternas. Framför allt befunnes den jämförelse, man vid riksdagen gjort emellan den kommenderande generalens och fältintendentens uppgifter i fält och som åberopats såsom skäl för att beträffande pensionsåldern likställa dessa båda tjänstemän, vid närmare öfvervägande sakna berättigande. Innehafvarne af svenska arméns nio generalsbefattningar borde, just med anledning af dessa befattningars ringa antal, samtliga få sig i fält tilldelade befälsplatser af den beskaffenhet, att de kunde behörigen fyllas jemväl i det fall, att mot den kroppsliga rörligheten och uthålligheten skulle vara något att erinra. Detta förhållande vore anledningen till att man tilltrott sig kunna bestämma pensionsåldern för generalspersoner till 65 år, men det nämnda skälet träffade ingalunda in på fältintendenterna, hvilka, såsom af jämförelsevis underordnad rang, ej komme under fälttjänstgöring i tillfälle att förskaffa sig de relativa bekvämligheter, som helt naturligt följde med den kommenderande generalens eller den högste vapenchefens ställning, och deras göromål vore i hvarje fall af den beskaffenhet, att de svårligen läte sig utföras af en person med genom hög ålder försvagade kroppskrafter.

Dessutom, fortsätter departementschefen, måste ihågkommas, att vid bestämmande af pensionsåldern såväl för fältintendenterna som för öfrige intendenturtjänstemän tvenne ej inom riksdagen särskildt beaktade förhållanden spelade en mycket stor roll. *Dels* hade nemligen i följd af den utaf 1892 års urtima Riksdag vidtagna inskränkningen i de högre intendenturtjänstemännens antal befordringsförhållandena vid corpsen blifvit så ogynsamma, att det med skäl kunde befaras, att, om genom förhöjd pensionsålder för de äldre tjänstemännen utsigterna till befordran än ytterligare förringades, den redan nu med stor svårighet försiggående rekryteringen af corpsen skulle visa sig omöjlig eller åtminstone gifva resultat, som ur ingen synpunkt kunde för det viktiga förvaltningsväsendet vid armén anses tillfredsställande, och *dels* vore uppenbart, att i samma mån pensionsåldern för corpsens tjänstemän höjdes, i samma

mån skulle dess mobiliseringsförmåga minskas. De afskedade intendenturtjenstemännen skulle nemligen, liksom annan vid armén anställd personal, jemväl efter afskedstagandet stå till krigsstyrelsens förfogande i händelse af krig och större rustningar, och den ofta och med rätta af vederbörande myndigheter framhållna omständigheten, att den nuvarande anordningen af arméns pensionsväsende hade till uppgift icke endast att försäkra arméns tjenstemän om ett måttligt underhåll för ålderdomen, utan måhända i ännu högre grad att åt armén skapa en pålitlig befälsreserv, borde för ingen af arméns truppförband eller corpsers ega så stor betydelse som just för intendenturcorpsen. Mera än någon annan af arméns öfriga formationer måste den nemligen vid mobilisering taga i anspråk arbetskrafter, som ej i fred stode till corpsens disposition, och det kunde under sådana omständigheter ej vara för corpsen likgiltigt, om den genom höjande af pensionsåldern för samtliga intendenturtjenstemän från 60 till 65 år skulle gå i mistning af 5 årsklasser dylika tjenstemän, helst den intendenturpersonal, som sålunda skulle frångå corpsen, genom långvarig anställning i densamma och derunder vunnen erfarenhet förvärfvat egenskaper, hvilka gjorde den särskildt lämplig för de olika uppgifter, som vid mobilisering skulle tilldelas den.

Af den åberopade omständigheten att för de förutvarande regementsintendenterna varit stadgad rätt att vid fyllda 60 lefnadsår tillträda fyllnadspension, synes utskottet icke ovilkorligen böra följa, att för den nya intendenturcorpsen i dess helhet samma bestämmelse skall antagas, enär af corpsens ifrågavarande tjenstebefattningar icke alla äro likställda med de förutvarande regementsintendenternas. Om det också må befinnas lämpligt, att de 54 intendenterna i denna corps erhålla rätt till fyllnadspension vid samma ålder som de med dem likställda regementsintendenterna, d. v. s. vid 60 lefnadsår, och att således dem åläggas att afgå från tjensten vid 63 års ålder, för att man må hafva visshet, att de i tjenst varande intendenterna ega den kroppsliga rörlighet och uthållighet, som utan tvifvel deras tjenst i synnerhet i krig fordrar, äfvensom att bland de pensionerade vid mobilisering finnes någon tillgång till reserver, har utskottet deremot i afseende å de 9 fältintendenterna och de 53 förvaltarne, hvilkas befattningar icke i allmänhet kräfva samma rörlighet och spänstighet som intendenternas utan synas mera likställda med vanliga civila tjänster, ansett rätten till fyllnadspension böra inträda först vid 65 år och skyldighet att afgå från tjensten med sådan pension vid 68 lefnadsår, hvilket skulle medföra en väl behöflig besparing i de

betydande kostnaderna för arméns pensionering. Utskottet styrkes i denna uppfattning af det förhållandet, att medelpensionsåldern för de civile tjänsteinnehafvarne är omkring 67 år och att ett ganska stort antal af dem, nemligen de, som innehafva de ansträngande domareembetena, har skyldighet att afgå från tjensten först vid 70 lefnadsår samt att andra civila embets- och tjänstemän kunna qvarstå i tjenst äfven efter denna tid.

Härtill kommer, hvad särskildt förvaltarne angår, att, då i alla händelser vid mobilisering deras antal måste genom anställande af reservförvaltare betydligt ökas, svårighet icke torde uppstå att för de poster, som möjligen skulle kräfvä större mått af kroppslig rörlighet, använda de yngre af de ordinarie förvaltarne samt i öfrigt reservförvaltare och deremot låta de äldre förvaltarne, som ju ej kunna vara så särdeles många, qvarstanna vid den mera lugna tjenstgöringen vid depôtterna.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att fältintendenter, intendenter och förvaltare vid intendenturcorpsen må förklaras berättigade att, under de vilkor i öfrigt, som för åtnjutande af fyllnadspension finnas stadgade uti cirkuläret den 22 juni 1877 angående ny pensionsreglering för armén, få, intendenter vid fyllda 60 lefnadsår samt fältintendenter och förvaltare vid fyllda 65 lefnadsår, tillträda den dem enligt samma cirkulär tillkommande pension.

Stockholm den 10 april 1894.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Herr *C. E. Casparsson* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i förestående ärendes behandling inom utskottet.